UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Septima, an morientibus sit penitentia impone[n]da? So. non: tamen est eis innotescenda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

patet hic ꝙ tantum pro notorio crimine eſt iniungenda ſolennis penitentia.

a ¶ Abſida. Altera producta.

Penitē-tia ſolē-nis tm̄ ꝓ noto-rio ipo-nitur.

D E tēpore. ¶ Hec qō diuidiť in.v.partes: in quarū prima dicit vt hic in ſumma cōtineť. Secunda ibi: alijs. Tertia ibi: ꝗ affectu. Quarta ibi: non licet. Quinta ibi: de tēporum. Jo.de fan.

¶ Caſus. In hac qō. queritur an penitentia ſit morientibus imponenda, ⁊ dicendu ꝙ nō: vt .j.e.ca.j. ſed tamen innoteſcēda eſt eis per hec verba: propter ea que tu commiſiſti, que tu feciſti, taliter debes penitere: ſed expectamus quouſqꝫ euaſeris: vt de pe.diſt. xj. qui vult. Secundum membrū huius.q. eſt vtrum ſacerdos pro ſuo arbitrio poſſit iniungere penitentiam? Et dicēdū ꝙ ſic: † vt.j.c. tēpora.c. hoc ſit. conſiderabit tn̄ qlibet ſacerdos circunſtātias omnes: ſcꝫ perſone, temporis, loci, criminis, qualitatem, ⁊ cauſam: prout dicitur de pe.diſt.v.in pn. ⁊ diſt.j.c. aut facta que per hos verſus habenť. Quis, qd, vbi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando.

Penitē-tia nō ē morien-tibꝰ iniū-gēda.

Penitē-tia eſt arbitrio ſacerdo-tis iniū-gēda.

De hꝰ leg. et no. ở pe. di.j. mē-ſurā. ibi videas.

Verſꝰ.

A B infirmis. ¶ Caſꝰ. Queſitum fuit a Theodoro Cantuarienſi archiepō vtrum penitentia in mortis articulo cōſtitutis ſit ſub quantitate temporis indicēda? Et reſpondet ꝙ non: ſed eſt eis notificanda. in ceteris vero ſacramētis eſt eis ſubueniēdum in quibꝰ eccleſia morientibꝰ conſulere cōſueuit: ita tamen vt cum conualuerint, penitentie modum ſibi a ſacerdotibus impoſitum diligenter obſeruent.

b ¶ Inquirenda. Diligenter ſacerdos inquirat circunſtantias: vt de pe.diſt.v.in prin.

c ¶ Orationibꝰ. Nā p oratione vniꝰ deleť peccatū alterius: vt.xiij.q.ij. ꝓ obeuntibꝰ. ⁊ ca. anime.

¶ Alijs. ¶ Hec eſt.ij. pars qōnis in q̄ ꝓbat magiſter ꝙ penitētia eſt ſm canones imponēda, tamē ſm arbitrium ſacerdotis ex cauſa eſt moderāda: ⁊ hoc teneas ꝓ regula. alias cōtra. de pe.diſt.v. falſas. Jo.de fan.

ſimum crimē eſt, quod vniuerſam commouerit vrbem: ante abſida [a], id eſt atrium eccleſie manus ei imponatur.

¶ Queſtio.vij.

D E tp̄e ꝟo ſatiſfactionis, an ſit iponēdū morituris. T heodorꝰ cātuarienſis archiepꝯ in penitentiali ſuo ita definit.

¶ In periculo ꝯſtitutis, penitentie quantitas nō eſt imponenda, ſed innoteſcenda.

A B infirmis in periculo mortis poſitis pura eſt inquirenda [b] ꝯfeſſio peccatoꝝ: nō tamē illis iponēda eſt quātitas penitētie, ſꝫ innoteſcenda: ⁊ cum amicorum orationibus [c], et eleemoſynarū ſtudijs pondus penitētie ſubleuandū ſi forte migrauerint, ne obligati a cōmunione ⁊ conſortio venie fiant alieni: a quo periculo ſi diuinitꝰ ereptꝰ cōualuerit, penitētie modū a ſacerdote ſibi impoſitum diligenter obſeruet: ⁊ ideo ſm authoritatē canonicam, ne illis ianua pietatis clauſa videatur, orationibꝰ ⁊ conſolationibus eccleſiaſticis ſacra vnctione olei inuncti ſm ſtatuta ſanctoꝝ patrū cōmunione viatici reficiantur.

A lijs ꝟo ꝓ qualitate peccati, ⁊ preſidentiū arbitrio, tēpora penitentie decernenda ſunt.

V nde Leo papa.

¶ Preſidentiū arbitrio preſigant tēpora penitudinis.

T Empora penitudinis habita moderatiōe cōſtituenda ſunt † tuo iudicio [d], prout cōuerſorū animos perſpexeris eſſe deuotos: pariter etiā habētes etatis ſenilis [e] intuitum, ⁊ periculoꝝ quoqꝫ qꝛrūcūqꝫ aut egritudinū reſpicientes neceſſitates. In quibꝰ ſi quis ita grauiter vrgeať, vt dum adhuc penitet, de ſalute eius deſperetur: oportet ei per ſacerdotalē ſolicitudinē cōmunionis gratia ſubueniri.

I tem Nicolaus papa.

¶ Et qualitas criminum, et contritio penitentium in ſatiſfactione imponenda a ſacerdote conſideretur.

D E his ꝟo q̄ ꝓ criminibus penitētiā egerūt, ⁊ ad cingulum militie [f] ꝯuertūtur, cōſtat eos ꝯtra ſacras regulas agere. verū qꝛ crimina nō eq̄lia ſunt, perhibes quoqꝫ alios hoꝝ ꝓpter nimiā hebetudinem in deſperationem cecidiſſe, alios ob hoc ad paganos fugiſſe: tibi hoc ꝯmittimꝰ decernedū nimirū q̄ loca ⁊ tēpora religionis illius, et mo-

¶ Caſꝰ. Supra dictū eſt q̄liter penitētia ſit dada infirmis. Nūc ꝟo tractat Gra. de ſanis qbꝰ ꝓ arbitrio ſacerdotis ſm quātitatē peccati eſt penitētia imponēda.

T Empora. ¶ Caſus. Queſitū fuit a Leone ſub quāto tempore penitentia ſit peccatoribus imponenda? Et reſpondet ꝙ eſt in arbitrio ſacerdotis, habita cōſideratione et moderatione circa deuotionem conuerſoꝝ etatē ſenilē, et egritudines, ⁊ pericula, in omnibus quibꝰ tempora penitentie moderari debebit ſacerdos prout viderit expedire. ij.pq.

d ¶ Tuo iudicio. Ex hoc pꝫ ꝙ penitentie omnes ſunt arbitrarie. vñ epiſcopꝰ poteſt diminuere penitentiam quam indixit papa: † vt.xxxiij.q.ij. latorē. ‡ ſicut ꝓcurator ex cauſa poteſt mandare contrarium illius qđ mandauit dñs: vt ff. mandati, ſi hominem.

e ¶ Etatis ſenilis. nota ꝙ habeť ratio ſenectutis: vt lxxxvj.diſt. tanta. Et iuuentutis: vt xxxiij. q. ij. in adoleſcētia. et.l.di. penitentes. Itē ⁊ nobilitatis: vt.xlj.diſ. non cogantur. Itē paupertatis. ex de ſen. exco.c. vlt. melius.in.c. qđ de his. Itē inimicitiarum. vt extra. e. de cetero. contra. xxiij. qōne. viij. peſſimam. Sol. ibi incorrigibilis: hic corrigibilis. Joan.

Penitē-tie oēs ſunt ar-bitrarie.

† Conc. ter.in.l. arria: mus.ff. de acq. obl.i.l. reſpō-ſū.ff.d. pe.

† Itē gl. decr. ſinga. Ludo. pōta. in ſuis ſin gu. ad hoc ꝙ immo magra-tus pōt tollere legē ſu-perio. ‡ Vid. hoc.n.i. di.acce-dens.

D E his vero. ¶ Caſus. Quidam ſignificauit pape Nicolao ꝙ qdā milites poſt penitētiā ad militiam redierūt. Alij ꝟo ꝓpter magnitudinē delictoꝝ de miſericordia diffidētes deſperauerūt. Alij etiam ꝓpter hoc ad paganos cōfugerūt: q̄ modo nolūt ad penitētiā reuerti: quare queſiuit quātā penitētiā debeat eis iniūgere. Et reſpon. Nicolaꝰ ꝙ peccata nō ſunt equalia, neqꝫ eq̄litas religionū, nec geniꝰ penitētiū vel ꝯfeſſiōes. ⁊ ideo tu ipſe preſens quantā penitētiā iniungere debeas, meliꝰ inſpicere poteris. Et loquitur hoc ca. de penitētia ſolēni: poſt quā miles penitēs ad militiā reuerti nō poteſt: vt.xxxiij. q.ij. admonere. ⁊.l.j.diſt. ſi qs poſt acceptum.

f ¶ Militie. qđ licet: vt diſtin.lj. ſi quis poſt acceptum.

et.xxxiij.q.ij.admonere.
a ¶ Preſens. ſi iudex poteſt melius ſcire quãta fides adhibenda ſit teſtibus: vt.ff.de teſti.l.iij. Joan.
b Sacerdos. ¶ Abſqꝫ perſonaꝝ.i.nõ fauore perſone.† ſꝫ al's perſone qualitates conſiderabit: vt di xi.§.e.tempora.
c ¶ Omni autẽ.i. in omni anno.
d ¶ Tẽpore ieiunij.‡ vt.l.diſtin. in capite.
e ¶ Remiſſionis. id eſt ieiunij.
f ¶ Sepeliãt.debent eñi penitẽtes ſe viliorib⁹ officiis applicare: vt de pe ni.diſt.ij.in prin.
g ¶ Dñico.§.xxx. diſt.ſi quis tanqꝫ. et cap.ſi quis pbr. lxxvj.di.vtinam.
h ¶ Penitẽtes. h nõ erit.§. vt patet per ſequentia. Jo.
i ¶ Unde in octaua.hic non erit vnde,ſed item.
Hoc ſit poſitũ. ¶ q̃ſto.
k Sed nũqd põt ſacerdos totũ tẽpus remittere? Nõ.vt xxiij.q.iiij.ſi is qui prelatus.‡
l ¶ Qꝛ etas.§.e. tpa.xxxiij.q.ij.ca. vlt.in fi. qñqꝫ etas nõ excuſat: vt.xxj. q.v.ſi quis cuiuſlibet.Joan.
¶ Quo affectu.
¶ Hec eſt.iij.pars q.in qua ꝓbat per iiij.autho.ꝙ cũ dilectione ꝛ dulcedine debent ſacerdotes ſuſcipere penitẽtes: ſemper i minorem partẽ declinando. Jo.de fan. et hic poniẽ.q.incidens.Archi.
¶ Caſus. Dictum eſt.§.ꝙ ꝓ arbitrio ſacerdotis pnia eſt iniungẽda. Nunc vero docet Gratia. quo affectu penitẽtes ſuſcipe debeamus,ꝛ impenitentes abijcere.
Penitentem. ¶ Caſ⁹. Probatur in hoc capiẽ,

† qꝛ nõ reſpicit an ſe amicus vel non. Lau.
‡ id eſt per ſin gulos annos in quadrageſima.ſm Jo.d.f.
‡ ad id tēpe. diffic.i. menſurã et.c. ſi pctm dīſt. ... Tex. ... Joan.

dum culpe,necnon ꝛ pniam ꝛ gemitus hoim ad confeſſionẽ venientiũ pſens^a poſitus inſpicere vales. Item ex concilio Laodicenſi. ¶ De eodem.

His q̃ diuerſoꝝ pctõꝝ lapſus incurrũt, ꝛ oratione ꝛ confeſſione et pnia maloꝝ ſuoꝝ perfectã cõuerſationẽ demonſtrãt: pro qualitate peccati pnie tẽpus attribuendum eſt ꝓpter miam et bonitatẽ dei. Qui ergo hmõi ſunt reuocandi, et ad communionem applicandi ſunt.

Item ex cõci.Carthagiñ.iij.

¶ Epiſcopi arbitrio ꝓ qualitate peccati penitentie tempora diſtribuuntur.

Penitẽtib⁹ ſm differentiã pctõꝝ epi arbitrio penitentie tpa decernantur.

Item ex cõci.Laodiceñ.iiij.

¶ Sine perſonarũ acceptiõe implorantí penitẽtia detur.

Sacerdos pniam implorãti,abſqꝫ pſonarũ^b acceptione ‡ penitẽtiã ſm leges iniungat: negligẽtiores ṽo penitẽtes tardi⁹ reconcilientur. omni aũt^c tpe ieiunij^d manus penitẽtib⁹ a ſacerdotibus imponanẽ. Diebus etiã remiſſionis^e penitẽtes genua flectãt: et mortuos in eccleſiã afferãt et ſepeliãt^f. die autem dñico^g non ieiunent. nã qui dñico die ſtudioſe ieiunat, non creditur eſſe catholicus. penitẽtes^h ṽo q̃ leges pnie attẽte exequunẽ: ſi caſu in itinere vel i mari fuerint mortui vbi eis ſubueniri nõ põt: mẽoria eoꝝ ꝛ oblationibus ꝛ orõnib⁹ cõmẽdetur.

Vñ in octaua^i ſynodo legiẽ.

¶ Tẽpus penitentie ꝓ qualitate peccati impendatur.

Pro q̃litate delicti tẽp⁹ pnie impẽdaẽ. Item.

¶ Tẽpus ꝛ modus penitẽdi delinquentibus preſidentium imponatur iudicio.

Hoc ſit poſitum in iudicio eoꝛum qui preſunt, quãto^k tpe vel quali modo penitere debeant q̃ delinquunt: qꝛ etas^l ad eruditionẽ multã haberi facit differẽtiam pene.

Quo affectu penitentẽ ſuſcipere,et impenitẽtem abijcere debeam⁹,ex eadẽ ſynodo euidenter oſtendiẽ cum dicitur.

¶ Intimo charitatis affectu penitentẽ debem⁹ ſuſcipere.

Penitẽtem ex corde ita opꝫ ſuſcipi, ſicut dñs oſtẽdit cũ dicit: Qꝛ cõuocauit amicos meos ꝛ vicinos, dicẽs: Cõgratulamini mihi qꝛ iueni ouẽ meã quã pdiderã. Item.

¶ Penitentes legem dei diligant: iniquitatẽ odio habeãt.

Affectũ^m illũ in ſe recipiat penitẽs quẽ gerebat ille qui dicebat: Iniquitatẽ odio habui et abominatus ſum. ſm ea que ſcripta ſunt in ſexto pſalmo, atqꝫ in q̃pluribus alijs: vel ſm ea q̃ apſus dixit ad eos q̃ ſm deũ cõtriſtati ſunt. Quãtã (inqt) operatũ eſt hoc ipſum^n in vobis ſolicitudinẽ^o,ſed excuſationẽ,† ſed indignationẽ,ſed emulationẽ,ſed vindictã. in oĩbus exhibuiſtis vos cautos‡ eſſe negocio. Sꝫ et ipſis in quibus deliquit^p agens multa cõtraria^q: et ſicut zacheus fecit. Item.

¶ Impenitẽtes tanqꝫ ethnici habeantur.

Erga euꝫ q̃ peccata ſua non punit, tales eſſe debem⁹ ſicut dñs p̃cepit dicens: Sit tibi ſicut ethnicus et publicanus. et ſicut Apſus docuit dicens: Subtrahite^r vos ab omĩ fratre ambulãte inor-

ꝙ penitẽs debet recipi affectuoſe ab eccleſia: qđ probatur authoritate dñi dicentis: Congratulamini ꝛc.
Affectũ. ¶ Caſus. Docet. viij. ſynodus ꝙ tm̃ affectũ debẽt in ſe recipe penitentes: q̃tũ habuit Dauid ꝛ prelati et alij xp̃iani: et tm̃ debẽt hr̃e affectũ in recipiẽdo vel reijciendo pctõres: quãtũ oſtendit Apl's habuiſſe Corinthios in obijciẽdo vel recipiendo corinthiũ fornicatorẽ qui ſua nouerca publice abutebatur. Sꝫ excuſationem ſupple non ſolum ſolicitudinẽ: ſed etiã excuſationẽ et indignationẽ. ꝛ ita in alijs. Emulationem: virtutũ. Sed ipſis: factis vel actibus in quibus deliquit. iij.ps.
m ¶ Affectũ. Hoc vult dicere ꝙ tãtũ debemus hr̃e affectũ in eijciẽdo et in recipiẽdo pctõres, ſicut Apl's habuit cũ excõmunicauit, ꝛ poſtea recepit corinthiũ qui publice tenebat nouercam ſuam. Luce xv.b. Pctõres ſũt cauẽdi et recipiẽdi.
n ¶ Operatũ eſt hoc ipſum. ſcꝫ contriſtari ſecundum deum. Pſal. cxviij.
o ¶ Solicitudinẽ. de futuris peccatis.
p ¶ Deliquit. aliquis. ſed excuſationem habet de preteritis peccatis. ij.coꝛ. vij.c.
q ¶ Multa cõtraria. penitẽs eñi cõtraria debet facere illis pro quibus penitet: qꝛ contraria cõtrarijs curantur: vt de pe. diſ.ij. ſi quis ſemel. Jo. † defẽſionẽ. ‡ incõtaminatos.
Erga eum. ¶ Caſus. Dicitur in hoc capiẽ. ꝙ impenitẽtem debemus abijcere, et nõ ei cõmunicare. Et hoc ꝓbaẽ duabus authoritatib⁹ Chriſti et Pauli. Luce xix.b. Mat. xviij.c.
r ¶ Subtrahite. a ſocietate eius ex quo eſt excõmuni- ij.theſ. iij.

catus. Uel dic ſcilȝ opere, nō pietate. xxiij.q.iiij.recedite.ſm Jo.de fan.

A Ligant ꝛc. ¶Caſ⁹. Quidam erāt ſacerdotes qui nimis grauem penitentiā imponebāt delinquētibus: quam ad inſtar grauis ponderis vel faſcis abijcere oportebat: ſicut adoleſcens portans pondus graue reijcit illud, ne ſub nimio pondere cōfringat. Sed tales ſacerdotes Joan.chryſoſt.reprehendit, dicēs: Melius eſt imponere minorē penitētiam ꝙ maiorem: qꝛ vbi pr̄familias.i.deus benign⁹ eſt ad miſerandū, ſacerdos eius vicari⁹ auſterus eſſe nō debet.

a ¶ Meli⁹ eſt.argu. ꝙ iudex poti⁹ ſeruabit miam ꝙ rigorem.l.diſt.ponderet.in fi.et.lxxxvj.diſtinc.nō ſatis. xj.q.iij.nemo periꝫ.ex de ſortile.c.ij.q̄nqꝫ tn̄ poti⁹ ſeruat rigor ꝙ mia, vbi nō eſt ſpes correctionis: vt.xxiij.q.iiij.eſt iniuſta.

Mia ē pferenda rigori.

b ¶ Tenax. hec eſt ratio quare iudex poteſt augere onus legis: ſed illud nō poteſt diminuere: vt.ff.de re iudic.ſi ſe non.§.ſi q̄s.ſilr̄ gn̄alia verba que prīceps poſuit in ſuis priuilegijs, tu non debes ſtricte et tenaciter interpretari: vt ex̄ de deci.ad audientiam. ꝛ.xvj.q.j.frater.extra de dolo. cum dilecti.

iiij.ps.

N On licet ꝛc. ¶ hec eſt q̄rta pars.q.in qua reuertitur ad quintam q̄onem: ꝛ probat p quatuor ca. ꝙ nō debemus ſer

dinate, et nō ſm traditionem quam tradidimus vobis.

I tem Joannes Chryſoſt.

¶ Melius eſt errare in miſericordia remittendi, ꝙ in ſeueritate vlciſcendi.

A Ligāt aūt onera grauia ꝛ importabilia ꝛc. Tales ſūt ſacerdotes etiā nūc q̄ oēm iuſtitiā pplo mandant, ꝛ ipſi nec modicā ſeruant: vcꝫ nō vt faciēdo ſint, ſꝫ vt dicēdo appareāt iuſti. Tales ſūt qui graue pōdus veniētib⁹ ad penitentiā iponūt: qꝛ dicūt et nō faciunt: et ſic dum pena pn̄tis pnie fugit, contēnit pena pcti futura. Sicut em̄ ſi faſcē ſup humeros adoleſcētis quē nō pōt baiulare poſueris, neceſſe hꝫ vt aut faſcē reijciat, aut ſub pōdere cōfringat: ſic ꝛ homo cui graue pōdus pnie iponis, aut pniam reijciet, aut ſuſcipiēs dū ſufferre nō pōt ſcādalizatus amplius peccat. Deinde et ſi erram⁹ modicā pniam imponētes, nōne melius eſt [a] ppter miam rationē reddere ꝙ ppter crudelitatē? Ubi em̄ paterfamilias largus eſt, diſpenſator nō dꝫ eſſe tenax[b]. Si deus benign⁹: vt q̄d ſacerdos eius auſterus vult apparere.

I tem Martinus papa.

¶ Calendarum obſeruationes agere non licet.

N On licet [c] iniq̄s obſeruationes agere calēdarum et ocijs vacare: neqꝫ lauro aut viriditate arborum cingere domos[d]. Omnis em̄ hec obſeruatio paganorum eſt.

U nde zacharias papa.

¶ Anathema ſit q̄ ritū paganoꝝ et calendarū obſeruat.

S I q̄s[e] calēdas Januarij ritu paganorū colere vel aliq̄d plus noui facere ppter nouum annū: aut menſas cuꝫ lāpadib⁹ vel epulis in domibus pparare, ꝛ per vicos et plateas cantatores et choros ducere preſumpſerit, anathema ſit. I tem Auguſtin⁹.

¶ Infirmitatib⁹ hoim icātationes nihil remediū preſtāt.

A Dmoneant fideles ſacerdotes poplos ſuos vt nouerit magicas artes incātatiōeſqꝫ q̄buſlibet infirmitatibus hominū nihil remedij poſſe cōferre: nō aīalibus languentib⁹ claudicātibuſve vel etiā moribundis q̄cq̄ mederi: ſed hec eſſe laqueos ꝛ inſidias antiqui hoſtis: q̄b⁹ ille pfidus genus humanū decipere nititur. Et ſi quis hoc exercuerit: clericus degradet, laicus anathematizetur. I tem Augu.

¶ Dies egyptiaci et ianuarij calende non ſunt obſeruāde.

N On obſeruetis dies q̄ dn̄r egyptiaci[f], aut calēdas ianuarij, in q̄b⁹ cātilene q̄dā ꝛ comeſſatiōes ꝛ adiuicē dona donātur q̄ſi in principio anni boni fati augurio: aut aliquos menſes aut tpa aut dies et annos: aut lune ſoliſqꝫ curſum: qꝛ q̄ has ꝛ quaſcūqꝫ diuinatiōes aut fata aut auguria obſeruat aut attendit aut conſentit obſeruātibus, inutiliter et ſine cauſa magis ad ſui dānationē ꝙ ad ſalutē tendit: ſiue q̄ p q̄ſdā nūeros lr̄aꝝ ꝛ lune, ꝛ p pythagoricā necromātiā egrotantiū vitā vel mortē vel pſpera vel aduerſa futura inq̄rūt: ſiue q̄ attēdūt ſōnialia ſcripta et falſo Danielis noīe intitulata: et ſortes q̄ dn̄r ſanctorū aplorū et auguria auiū: aut aliq̄ p domo facienda, aut ppter cōiugia copulāda: aut in collectionib⁹ herbarū carmina dicunt: aut pyctaciola † pro q̄uis infirmitate ſcripta ‡ ſup hoīes ꝛ aīalia ponūt, preter ſymbolum ꝛ oratione dn̄icam: aut magicis falſitatibus in grādinarijs ꝛ tēpeſtatibus credūt. qui autē talib⁹ credūt aut ad eorū domū euntes aut

uare auguria, nec alia ſuperſtitioſa. Joan.de fan. ꝛ iſta ca. nihil faciunt ad iſtā q̄onem. Lau.

¶ Caſus. Ab iſto loco vſqꝫ ad finem cauſe repetit Gra. quedaꝫ ca. que ſuperius pretermiſerat ſup diuinationibus et ſuperſtitionib⁹ quibuſdā: in quib⁹ oīb⁹ xp̄iani reprehendūtur, qui ad inſtar paganoꝝ dies obſeruabant ꝛ annos, et alias multas ſuperſtitiones: et ideo p vos legatis: quia in ſcholis legi non cōſueuerūt. Si autem aliquis ex ſua diligētia caſus voluerit formare, facile poterit: q̄a tales ſi clerici ſūt deponantur, et laici anathematizētur. pyctaciolas.i. breues i chartula ſcriptos. in grandinarijs, q̄ grando poſſit moueri per magicas artes.

c ¶ Non licet. Ab hoc loco vſqꝫ ad finem repetit q̄dam que omiſerat in.v.q. in quib⁹ oīb⁹ reprehendūtur chriſtiani qui ad inſtar paganoꝝ dies obſeruant ꝛ annos, ꝛ alias friuolas ſuperſtitiones.

Dies ꝛ anni nō ſunt obſeruandi.

d ¶ Domos. cum hoc fit ideo qꝛ creditur aliquid ſalutis inde recipere.

e S I q̄s. ¶ hic repetit magiſter.c. q̄ tradidit obliuioni in.v.q.

f N On obſuetis. ¶ Egyptiaci. quos egyptij inuenerant, vt q̄ aliq̄s op⁹ die tali inchoaret, malū haberet exitum. m̄ ex antiq̄tate eccl̄ia ſignat hos dies in calendarijs ſuis, vbi reprobāt.xxvij. diſti. legimus.

† pyctaciolas. ‡ ſcriptas.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quidam votum. ¶ Caſus. Gratia. primo tractauit de officijs clericorū. Secundo de cauſis & negocijs eorū. Tertio tranſfert ſe ad ſacramenta. Sed quia matrimonium ceteris ſacramētis eſt antiquius & vſu cōmunius, ideo de eo premittit. Unde videndū eſt quid ſit matrimoniū, vnde dicatur, qb⁹ verbis inſtituatur, et que ſint impedimenta, q̄ vt meli⁹ tibi pateant, videbis in ſumma huius cauſe. & tractat hic de illo impedimēto quod eſt votū. Annectit etiā de interdicto eccleſie, et de quibuſdā alijs: que vt omnia pleni⁹ pateāt, premittit thema: duas inde eliciens queſtiones.

j. cor. x. g. Actu. xvij. f.

a ¶ Quidā votū caſtitatiſ. Tractato de negocijs et miniſterijs eccleſiaſticis, adiungit de ſacramentis. p̄mo de matrimonio, licet alia ſint digniora, & magis neceſſaria: & hoc ideo cum matrimoniū magnum ſit in Chriſto & eccleſia ſacramētū, & tēpore antiqui⁹ eſt, & vſu cōmuni⁹. Antiqui⁹, q̄r ante pctm̄ inſtitutū eſt. cōmuni⁹, q̄r cū ſacramēta oīa ſint in eccl̄ia dei, hoc tm̄ apd̄ gētes oēs eſt. ſanctitas autē ei⁹ non eſt niſi i monte ſancto ei⁹. i. vbi eccl̄ia edificata eſt. Et q̄r de matrimonio ſepe q̄rit in iudicio, ideo aſſignādo mltiplicia ei⁹ impedimēta tractatur⁹ de eo cōtinuat decē cauſas. Ad ei⁹ ergo euidētiam prelibandum eſt q̄d ſit matrimoniū, & vnde dicatur, & vbi, & quādo, & qb⁹ ṽbis fuerit inſtitutum, & q̄ ſint cauſe matrimonij, vel q̄ & quot ſunt ei⁹ bona, q̄ vel quot ei⁹ impedimenta. Quid ſit matrimoniū, habes. j. e. q. ij. §. j. vbi explicabim⁹ ſingula poſita in deſcriptione. Dicitur autem matrimoniū q̄ſi matris muniū. i. officiū. Sz quare poti⁹ dicitur a matre q̄ a patre, q̄ author eſt generationis, vt diceretur patrimoniū? R̄n. q̄r plura onera matrimonij ſubijt & tolerat mulier. eſt eīm in cōceptu grauida, in partu doloroſa, in lactādo laborioſa. ex̄ de cōuer. in fi. ca. ij. Fuit autem inſtitutū in paradiſo. xxxij. q. ij §. his ita. & ante peccatū de pe. diſt. ij §. romanos. ṽſi. adā. cauſa ſobolis pcreāde, vt repararetur lapſus angelorū, de cōſe, diſtinc. j. hi

Matrimoniū eſt antiquius & cōmunius alijs ſacramentis.

Gala. iiij. b.

Matrimoniū vnde dicatur.

Matrimoniū vbi et p̄ q̄ ṽba fuit inſtitutū.

duo. Et fuit inſtitutū his ṽbis, hoc nūc os &c̄. Alij dicūt q̄ alijs ṽbis. ſ. his: Creſcite & multipli. ſed credo q̄ illis ṽbis vſus eſt dn̄s tm̄ vt preciperet carnalē cōmixtionē: ſicut patet ex eo q̄ etiā poſt diluuiū eiſdē ṽbis vſus eſt dn̄s ad Noe, & filios ei⁹ iampridē vxoratos. Fuit etiam matrimoniū ſcd̄o inſtitutū poſt peccatū ad remedium vt vitaretur fornicatio: vt. xxxij. q. ij. §. his ita. Cauſe autē matrimonij quedā ſunt p̄ quas cōtrahitur matrimonium vt ſpōſalia & cōſenſus. quedā ppter quas, & ex his quedam ſunt p̄ncipales, vt vitatio fornicationis, ſuſceptio ſobolis. Alie ſecundarie, q̄ ſunt multe: vt pulchritudo femine, diuitie, amicitie, amicorum copia, pacis reformatio. Bōa matrimonij ſunt tria: fides, ples, ſacramentū. j. e. q. ij. oē. Impedimēta matrimonij ſunt. xvj. ſ. votum, ordo, habitus, diſpar cultus, error pſone, error cōditionis, cognatio, ligatio, publice honeſtatis iuſtitia, enormitas delicti, impoſſibilitas coeundi, tēpus feriarū, interdictum eccl̄ie, coactio, etas furor. Jo. Uerūtamen quedā ex his impediunt contrahendū, ſed non cōtractū dirimūt: vt j. dicetur. Impedimēta p̄dicta in his ṽſib⁹ ſunt collecta.

Matrimonij cōtrahēdi cauſe multiplices.

Matrimonij impedimēta.

Uerſus

Uotū. cōditio, violentia, ſpiritualis.
Proximitas, error diſſimiliſq̄ fides. Culpa, dies, vetitus, honor, ordo, ligatio, ſanguis. Qui ſit & affinis, quiq̄ coire nequit. Additur his etas, habitū cōiunge furori. His interdictū ſubditur eccleſie. Hec (ſi canonico vis conſentire rigori) Te de iure vetant iura ſubire thori. Habitus impedit, ſed non dirimit. ex̄ qui cle. vel vo. conſuluit. B. cōtra: quia nec impedit ſm̄ eū. ſimiliter etas impedit matrimoniū & furor carens interuallo. xxxij. q. vij. neq̄.

Quod vouētes. Hec qō diuiditur in duas partes: in q̄rum p̄ma pbat magiſter per. xxxiiij. authoritates ſanctorū patrū q̄ vouētes ſolēniter nō poſſunt cōtrahere: & ſi cōtraxerint, non tenet matrimoniū, & debent puniri. Secunda ibi: Auguſtinus. Jo. de fan.

ſuis domib⁹ introducunt & interrogāt: ſciāt ſe fidē chriſtianā & baptiſmū preuaricaſſe: et vt paganū et apoſtatā. i. retro abeuntē, et dei inimicū, irā dei grauiter in eternū incurriſſe, niſi eccl̄iaſtica penitētia emendat⁹ deo recōcilietur. Dicit enim apl̄s: Siue māducatis, ſiue bibitis, ſiue aliq̄d aliud facitis, i noīe dn̄i nr̄i Jeſu Chriſti facite: i q̄ viuim⁹, mouemur, & ſum⁹.

De temporum quoq̄ obſeruationibus ſcribit Auguſtin⁹ in Enchiridio, id eſt manuali libro.

¶ Graue pctm̄ eſt dies obſeruare, vel menſes & annos.

Quis exiſtimaret q̄z magnū pctm̄ ſit dies obſeruare, & mēſes, & annos, & tēpora: ſicut obſeruāt q̄ certis diebus ſiue mēſib⁹, ſiue annis volunt & nolunt aliq̄d inchoare, eo q̄ ſm̄ vanas doctrinas hominū fauſta vel infauſta exiſtimēt tēpora: niſi hui⁹ mali magnitudinē ex timore apl̄i pēſarem⁹, qui talib⁹ ait: Timeo ne forte ſine cauſa laborauerim i vobis. ¶ Idē ſup epl̄am ad Gala. Intelligat lector ad tm̄ periculū aīe ptinere ſupſtitioſas tēporū obſeruatiōes, vt dicat apl̄s: Timeo ne forte ſine cauſa laborauerim i vobis. qd̄ q̄uis tāta celebritate atq̄ authoritate p orbē terrarū in eccleſijs legatur, plena ſunt tm̄ conuēticula nr̄a hoīb⁹ q̄ tēpora rerū agēdarū a mathematicis accipiūt. Jā ṽo ne aliq̄d inchoent aut edificiorū aut hmōi quorūlibet operū dieb⁹ q̄s egyptiacos vocant, ſepe etiā nos monere non dubitant.

Item Hieronymus.

¶ Sine incantatione herbas vel petras licet habere.

Demoniū ſuſtinētibus licet petras vel herbas habere ſine incantatione.

¶ Cauſa. xxvij.

Quidam votū caſtitatis[a] habens, deſponſauit ſibi vxorem. illa prio ri conditioni renuncians, tranſtulit ſe ad aliū et nupſit illi. ille cui prius deſponſata fuerat, repetit eam.

Hic primum queritur an coniugium poſſit eſſe inter vouentes?

Secūdo an liceat ſpōſe a ſpōſo recedere, & alij nubere?

¶ Queſt. j.

Quod vouentes matrimonia contrahere non poſſunt multis authoritatibus probatur.